IOSIF NAGHIU

Sub pălărie

EA şi EL, la o masa într-o grădină-restaurant. E soare, e frumos, e cald, e după-amiază şi în aer pluteşte o uşoară picoteală, dacă nu chiar plictis. Ea e drăguţă, etichetă, El, nu se poate şti de la bun început, deoarece are aşezata pe faţă — ca să-l apere probabil de razele soarelui — o pălărie. De paie, de fetru, melon sau joben, nu contează. Lumea trece pe lângă cei doi sau nu trece, dar dacă trece ar fi bine ca trecerea asta să fie în ritm cu dialogul şi atmosfera. Ar fi bine deci ca, la început, eventualii trecători să meargă mai inert, ca într-o scenă de film văzută cu încetinitorul. Aceleaşi indicaţii sunt valabile şi pentru mişcările eventualului chelner, care ar apărea în timpul dialogului, sau la sfârşitul lui, ca să ia comanda

sau să aducă ceva de mâncare sau băutură.

EL: Hei ceva?... (*Pauză*.) Bei o cafea? (*Altă pauză*.) Te-am întrebat.
EA: Nu ştiu.
EL: Nu ştii! (Mirat.) Nu ştii!... Dar eu cum ştiu?! Dar eu cum ştiu să te întreb dacă bei ceva?...
EA: Nu mă întrebi pe mine...
EL (*după o pauză*): Bei ceva?... (*Pauză*.) Bei ceva? O cafea, un pepsi, o bere...
EA: Ti-am mai spus; nu ştiu.
EL: Nu ştii!...
EA: Ai putea să-mi propui... Altădată îmi propuneai tu.
EL: Altădată?...
EA: Altădată... La început îmi propuneai tu... Aveai gust, ştiai pe dinafară fiecare combinaţie, ce băutură, când merge, cu cine merge, şi de unde începe să-ţi meargă.
EL: Să-mi meargă?... (*Ridică pălăria de pe faţă*.)
EA: Da. Să-ţi meargă şi ţie.
EL: Prostii. La început aşteptai să-ţi propun. Te interesau propunerile mele. Stăteai cu ochii lucioşi şi plini de curiozitate şi neastâmpăr aţintiţi pe mine, pe chipul meu şi păreai că-mi ceri cuvintele, gândurile. Era de ajuns să deschid gura şi te şi porneai pe râs.
EA: Ascultă.
EL: Ce găseai tu de râs atunci eu nu ştiu!... Dacă aş fi spus o vorbă de duh mai arătării o reţineam şi eu, o notam, poate, din spirit gospodăresc. Nu, nu-mi spune ca e o prostie să-ţi notezi vorbele mai de doamne-ajută, aşa fac toţi scriitorii din literatură şi probabil că şi cei din realitate.
EA: Ascultă...
EL: Dar nu-mi aduc aminte de nici o vorbă mai de doamne-ajută, inspirată de tine. Nu ştiu de ce, dar tu nu mă inspiri. Şi nici eu nu prea te mai inspir... Cred că râdeai de mine, deoarece căscam...
EA: Ascultă...
EL: Şi încă ceva... Niciodată n-am folosit băuturi cu femeile ca să am succes. Ca să-mi meargă...
EA: Cheleşti.
EL: Cum?
EA: Cheleşti.
EL: Eu?
EA: Da, tu.
EL (*după o matură chibzuinţă*): Posibil.

(*Pauză*.)

EA: La ce te gândeşti?
EL: La mâini... Ceea ce mi-ai spus m-a şocat. În asemenea situaţie oamenii fac

gesturi necalculate, mişcă mâinile, pentru a-şi ascunde nervozitatea, enervarea, şi de-abia o fac mai pregnantă. Nu crezi că-i aşa? Mâinile definesc cel mai bine adevărata stare de spirit a omului.

EA: Vorbeşti şi cheleşti... Vorbeşti şi cheleşti!...

EL (degajat): Într-o piesă, replica asta m-ai face ridicol. Din fericire, nu suntem într-o piesă, ci în viaţă, şi viaţa îţi oferă portiţele ei de scăpare. Da, da, în viaţă nu replicile fac oamenii ridicoli, ci oamenii fac ridicole replicile... Sau le uită. Sau le ignoră. Uite, cum fac eu acum. Tu râzi de mine, eu fluier un cântec la modă, vorbele trec, melodia rămâne. E mai uşor să ţii minte melodii decât idei... Prostii... Asta am făcut-o pentru eventualii ascultători... Eu n-am nevoie de un asemenea sistem. Pot ignora ce ai spus şi în tăcere. Ba pot să mă conving, sunt convins chiar, că nici nu-ţi dai seama ce frază importantă ai spus. Şi ştii de ce? Pentru că ai spus-o la supărare. Ţi-a scăpat. Vorbeşti şi cheleşti... Genial! Replică mare, fundamentală. Un autor dramatic mai acătării o căuta luni de zile. Ţie ţi-a scăpat aşa, din iuţeală de gură şi nebăgare de seamă.

EA: Uf!... Simt că mă ia cu călduri. Nu te mai pot asculta. Pentru cât vorbeşti, cheleşti cam încet.

El: M-ai dezamăgit!... Cugetarea asta a fost mai slabă. Nu merge. Şi apoi te repeţi, dragă! Cât vrei să speculezi o idee!? Ce eşti, scriitoare, academiciană?... Ca să te şi admirăm pentru asta? Ajunge, că om sunt şi eu. Am şi eu problemele mele de care vreau să fac abstracţie, am şi eu clipele mele de destindere de care vreau să profit. Uite, ca acum. Întind picioarele, mă las moale în scaun, pun pălăria pe ochi şi fac abstracţie de o grămadă de lucruri. De casă, de masă, de bani, de tine, mai ales, şi, uite aşa, simt cum devin mai uşor.

EA: O, de-aş putea face şi eu asta. Să uit de tine!...

EL (*generos*): N-ai decât să încerci. Dacă vrei, te ajut şi eu cu ce pot. Poftim pălăria.

EA: Poftim pălăria. Auzi cu ce mă ajută!...

EL: Ei, atâta am, atâta dau. Ce e sub tichie depinde de fiecare Ilie.

EA: Uite, vezi... Asta m-a enervat întotdeauna la tine. Nu ai încredere în capacitatea mea intelectuală. Rimezi orice cuvânt.

EL: Ba am avut.

EA: Când?

EL: La început.

EA: Şi pe urmă?

EL: M-am convins că degeaba.

EA: Trebuia să mă ajuţi. Dar nu m-ai iubit.

EL (*sincer*): Te-am iubit.

EA: Nu. Nu m-ai iubit.

EL: Te-am iubit... mai mult decât meritai.

EA: Dacă mă iubeai încercai să mă ajuţi.

EL: Cum să te ajut?

EA: Să fac şi eu... (*Caută cuvântul*.)

EL: Ce?... Ce?...

EA: Abstracţie.
EL (*cu mina unui om căruia i se cere imposibilul*): Cum?... Cum să te ajut eu să fad abstracţie?!...
EA: Într-un fel... sau altul.
EL: Cum?!...
EA: Nu doar cu pălăria.
EL: Şi crezi că tu reuşeai.
EA: Eu ştiu... Dar cel puţin aveam satisfacţia sufletească. Ştiam că ai încercat să mă ajuţi... să-mi salţi „nivelul”. (*Rugător*.) Mai ajută-mă să învăţ abstracţia asta!
EL (*îngândurat*): De parcă ar fi aşa de simplu. Asta cere efort, dragă... Şi nu doar din partea mea.
EA: Hai dragă, fă un efort.
EL: E prea complicat.
EA: Ba nu e complicat deloc. Am voinţă. Uite, întind şi eu picioarele, mă destind şi gata... Acuma fac abstracţie... Şi de ce să fac abstracţie?...
EL: Păi, de ce vrei tu... De ceva ce te enervează.
KA: De ceva ce mă enervează?...
EL: Da... Pe urmă spui: „Tu spui că e aşa, dar de fapt nu e aşa, numai ţi se pare că e aşa...”
EA: Ce să fie aşa, care de fapt nu e aşa, numai mi se pare că e aşa?
EL: Ceea ce te-a enervat.
EA: A, ceea ce m-a enervat. (*Surâs dulce*.) Pe tine ce te-a enervat?
EL: Păi... chelia.
EA: Chelia?
EL: Da... Chelia. Ai râs de mine pe chestia că eu am un început de chelie. Şi de care eu fac abstracţie.
EA: Cum să faci abstracţie de ceva ce se vede.
EL (*mirat*): Se vede?
EA: Cu ochiul liber.
EL: Tu numai spui că se vede, dar de fapt nu se vede, numai ţi se pare că se vede.
EA (*moare de râs*): Fugi de aici... (*Arată*.) Uite aşa e!...
EL: Aşa?...
EA: Da. (Râde.)
EL (*calm*): Nu e aşa.
EA: Cum, nu e aşa?
EL: Tu spui că e aşa, dar de fapt nu e aşa, numai ţi se pare că e aşa. (*Fluieră nepăsător*.)
EA: Chelia?
EL: Da. Chelia. (*Fluieră*.)
EA: Ei, hai că mă-nnebuneşti!... Adică eu nu ştiu ce văd. Mint. Ei, hai că mă-nnebuneşti!
EL: Nu te înnebunesc. Tu numai spui că te înnebunesc, dar de fapt nu te înnebunesc, numai ţi se pare că te înnebunesc. (*Fluieră*.)
EA: Dragă, stai... Pe mine nu mă lua peste picior. Şi nu-mi fluiera în faţă.

EL: Eu fluier?...
EA: Fluieri.
EL (*clatină capul*): Nu fluier. (*Fluieră*.)
EA: Cum nu fluieri?
EL: Tu crezi doar că fluier, dar de fapt eu nu fluier, numai ţie ţi se pare că fluier. (*Fluieră*.)
EA: Eu, în felul ăsta, nu mai pot sta de vorbă cu tine.
EL: Foarte bine, dar nici nu stai.
EA: Cum nu stau?...
EL (*fluiera semnificativ*).
EA: Adică eu cred numai că stau de vorbă cu tine, dar, de fapt... (*El înclină din cap*.) Deci, nu stau aici?
EL: Nu... Nu stai.
EA: Şi nu te cunosc?
EL: Nu... nu mă cunoşti.
EA (*gata să plângă*): Dar, spune-mi: măcar... eu exist? Exist aievea?
EL: Adică, cum?
EA: Ca om.
EL: Păi să ne gândim... Tu ce crezi?

(*Pauză*.)

EA: Nu ştiu... (*Abandonând*.) Cred că ai dreptate.
EL: În ce sens?
EA: Cu abstracţia asta. Nu pricep nimic.
EL: Fugi, că ţi se pare. Tu crezi numai că nu pricepi, dar de fapt pricepi, numai ţi se pare că nu pricepi.
EA: Ba nu pricep nimic.
EL: Ba pricepi.

EA: Dar nu pricepi că nu pricep?
EL: Ba pricepi, dragă, las’ că ştiu eu. Doar te-am învăţat... La mine metoda e infailibilă. Şi după metoda asta pricepi. Ai început să pricepi. Aici nu există dubiu. (*Fluieră*.)
EA (*plângând*): Şi totuşi nu pricep nimic... Sunt o proastă.
EL (*absent*): Tu crezi numai că eşti o proastă, dar de fapt nu eşti o proastă, numai ţi se pare că... (*Se opreşte brusc şi se uită la ea mai atent*.) Ia stai... Păi sigur... Cum să pricepi... N-ai pălărie. (*Îi dă pălăria lui. Ea o pune pe ochi*.) Acuma, da!... Acum e altceva... Acum e cu totul altceva... Nu-i aşa?...
EA (*de sub pălărie*): Da... Acum e cu totul altceva... Numai că nu prea văd.
EL (*blând, ca unui copil*): Fugi, că ţi se pare. (*El fluieră. Ea încearcă o vreme zadarnic să privească de sub pălărie*.)
EA: Ştii ceva?...
EL: Ei...
EA: Tu nici nu exişti.
EL: Poftim?!
EA: Tu nici nu exişti...
EL (*scandalizat*): Eu nu exist?!... Ba exist. Cum să nu exist?!...
EA (*de sub pălărie*): Nu-i adevărat!

---- CORTINA ----